

Vuosikertomus 2008

Kansallinen audiovisuaalinen arkisto

www.kava.fi

Kansallisen audiovisuaalisen arkiston vuosikertomus 2008

Sisällysluettelo

Esipuhe	3	Kirjasto	22
Kokoelma- ja arkistotyö	4	Kustannusten jakautuminen	23
Radio- ja tv-arkisto	11	Arkistopalvelut	24
Elävän kuvan museo	13	Johtokunta	24
Audiovisuaalisen kulttuurin edistäminen ja viestintä	14	Työympäristö	26
Kulttuurivaihto	18	Kokoelmien tunnuslukuja	27
Julkaisut	20	Förord på svenska	28
Näyttelyt	22	Foreword in English	29

Vuosikertomus 2008

Toimitus ja taitto: Outi Heiskanen

Vuosikertomuksen kuvitus on Eino Mäkinen
100 vuotta -näyttelyn satoa.

Kannen kuva: Harjoitelmia (1920/1930-luku)

Foto: Eino Mäkinen 100 år utställning

Photos: Eino Mäkinen Centenary Exhibition

Förord på svenska: Ditte Kronström

Foreword in English: Leila Tappola

Painopaikka: Erweko Oy, Helsinki 2009

ISSN 1795-6633

Yksivuotias Kansallinen audiovisuaalinen arkisto

Vuosi 2008 oli käännteentekevä koko arkiston 50-vuotisessa historiassa. Uuden lainsäädännön (Laki kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä; Laki Kansallisesta audiovisuaalisesta arkistosta) myötä tehtäväkenttämme monipuolistui: elokuva-arkisto laajeni Kansalliseksi audiovisuaaliseksi arkistoksi.

Uuden nimen saanut laitos irtisanottiin nykyisistä toimitiloistaan 20 vuoden jälkeen. Muutokset eivät silti lamaannuttaneet KAVA:n toimintaa, vaan vuodesta muotoutui näyttelyjen ja julkaisujen osalta ehkä arkiston historian menestyksekkäin.

Perustehtävät eivät ole unohtuneet muutosten vyöryssä. Elokuvien arkistointi ja esitystoiminta edustavat viraston ydinaluetta, joiden rinnalle perustettiin radio- ja tv-arkistoinnin tulosalue. Valtiollinen päätös sähköisten medioiden säilyttämisestä on harppaus kohti kotimaisen audiovisuaalisen kulttuurin pitkäaikaissäilytystä. KAVA:n tehtävänä on säilyttää elokuva-, radio- ja tv-aineistot niin nyky- kuin huomispäivänkin tutkijoille.

Radio- ja tv-arkistoinnin toteuttaminen käynnistettiin lainsäädännön, määrärahalisäysten ja henkilöresurssien kasvun ansiosta. Valtion omistama Tieteen tietotekniikan keskus (CSC) on toiminut KAVA:n yhteistyökumppanina arkistointijärjestelmän suunnittelu- ja toteutusvaiheessa. Suurprojektin keskeisiä alihankkijoita ovat Digita Oy (kaappaus ja puskurimuisti) ja W-Create Oy (metadata-järjestelmä).

Teknisten ratkaisujen ohella valmistui ensimmäinen lain edellyttämä rtva:n tallennussuunnitelma, joka sittemmin vahvistettiin ministeriössä. Vuoden varrelle osuivat myös ensimmäiset rekrytoinnit.

Arkiston oikeuksilla olevien elokuvien DVD-julkaisut jatkuivat. **Valkokankaan Mannerheim: Uutisfilmejä vuosilta 1918–55** sai seurakseen nelilevyisen **Jatkosodan katsaukset I – Hyökkäävät kamerat**.

KAVA kokosi laajan näyttelyn Eino Mäkisen valokuvakokoelmasta (**Eino Mäkinen 100 vuotta**) Victor Barsokevitsch -valokuvakeskukseen Kuopioon ja julkaisi SKS:n kanssa kirjan **Maan valo ja muisti**. Näyttelyyn saatiin Kulttuurirahastolta merkittävä apuraha. Hannu Lemisen ja Helena Karan elokuvien taivalta tarkasteleva **Valkoiset ruusut** -teos ilmestyi SKS:n julkaisusarjassa.

Toimitilakysymys muodostui akuutiksi Pursimiehenkadun kiinteistön omistajan vaihtuessa. Jo alkutalvella käynnistettiin työympäristön suunnitteluhanke Workspace Oy:n tuella. Kesällä käynnistettiin haku uusista tiloista. ISS Proko Oy:n kilpailutuksen myötä päädyttiin IVG Polar Oy:n kiinteistöön Sörnäisten rantatie 25:ssä.

Kiireinen vuosi 2008 oli suuri haaste toimintaansa käynnistävälle "uusvanhalle" organisaatiolle. Suurkiitokset kuluneesta vuodesta kaikille yhteistyökumppaneille, asiakkaille ja oman talon väelle!

Matti Lukkarila
Johtaja

Kokoelma- ja arkistotyö

Vuonna 2008 palattiin kotimaisessa filmiyksikössä normaaliin päiväjärjestykseen juhlaan edellisvuoteen 2007 verrattuna. Talletusmäärä putosi puoleen eli 68 talletukseen, mikä vastaa verraten hyvin aikaisempien vuosien vastaavaa tilannetta. Suurimpia tallettajia olivat Taideteollinen korkeakoulu ja Yleisradion TV-arkisto.

Lakisääteinen talletusvelvollisuus täyttyi kiitettävästi menneen vuoden aikana. Tilastoissa ei näy vuoden 2007 puolella vastaanotettu, mutta 2008 numeroitu kokoelmienkin kannalta merkittävä Aki Kaurismäen elokuvien originaaliaineistojen talletus.

Arkistoon talletettiin originaalitasoista materiaalia 21 kotimaisesta pitkästä elokuvasta ja 148 pitkän elokuvan esityskopiota 103 elokuvasta. Lyhytelokuvien originaaleja talletettiin 152 elokuvasta ja esityskopioita 556 kappaletta. Edellisvuoteen verrattuna kasvua oli esityskopioiden osalta.

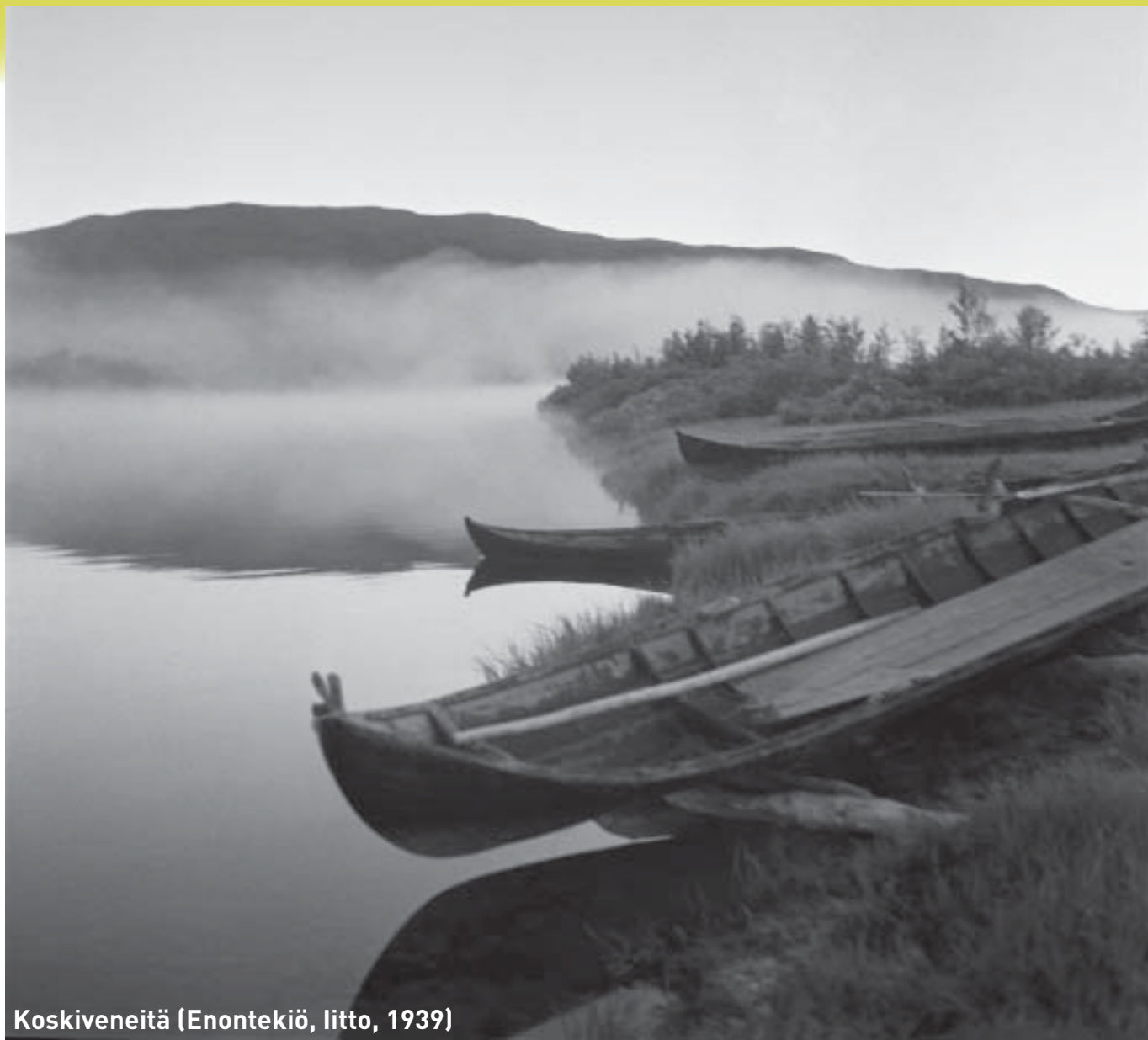
Yksikössä tarkastettiin ja kunnostettiin esityskopioita arkiston omiin sarjoihin sekä eri kotimaisia ja ulkomaisia festivaaleja varten. Kotimaista festivaaleista tänäkin vuonna keskeisimpiä olivat Turun suomalaisen elokuvan festivaali, Tampereen lyhytelokuvajuhlat ja Kuopion Vilimit.

Elokuviin pelastaminen ja kopiointi

Elokuviin ensimmäiset vuosikymmenet tallennettiin tulenaralle ja itsestään tuhoutuvalle nitraattifilmille. 1970-luvulta lähtien arkisto on järjestelmällisesti pelastekopioinut kotimaisia nitraattifilmejä. Tämän urakan tuloksena käytännöllisesti katsoen kaikki kotimaiset nitraattifilmit on kopioitu uusille materiaaleille. Viime vuosina filmiyksikkö on syventänyt pelastustehtäväänsä pyrkimällä rekonstruoimaan säilytetyt elokuvat mahdollisimman lähelle alkuperäistä muotoaan. Käytännössä tämä on merkinnyt esim. mykkäelokuvien rakenteen rekonstruointia ja alkuperäisten värisävyjen palauttamista.

Vuoden 2008 aikana aloitettiin kaksi laajempaa restaurointiprojektia, jotka valmistuvat vuoden 2009 aikana. **Ylioppilas Pöllövaaran kihlaus** ja **Sotagulashi Kaiun häiritty kesäloma** ovat Erkki Karun varhaisia, jo kadonneiksi luultuja töitä, joiden kuvamateriaalit ovat olleet epäjärjestyksessä vaillo välitekstejä. Toisen projektin pyrkimyksenä on palauttaa **Hilja – maitotyttö** (1953) -elokuva alkuperäiseen kestoonsa.

Vuoden aikana arkisto teetti uusia esityskopioita mm. elokuvista **Rovastin häämatkat**, **Linnaisten vihreä kamari**, **Radio tekee murron** sekä uuden version elokuvasta **Mustalaishurmaaja**. Digitaalista elokuvien pelastamista tai kopioimista ei vuoden aikana tehty.

Koskiveneitä (Enontekiö, Iitto, 1939)

Kaski palaa omin tulinsa (Pielavesi, 1937)

Ulkomainen filmiyksikkö vastaanotti 42 talletusta, minkä myötä kokoelmat kasvoivat 415 pitkällä ja 30 lyhyellä elokuvakopiolla, 50 trailerilla ja 161 DTS-äänitallenteella. Pitkien elokuvakopioiden kolme merkittävintä tallettajaa ovat Buena Vista International Finland Oy / Walt Disney Studios Motion Pictures Finland, FS Film Oy ja Finnkino Oy.

Suurin tallettaja Buena Vista / Walt Disney talletti erän tekstittämättömiä, vaille levitystä jääneitä teatteriesityskopioita sekä eräitä teatterilevitykseen päässeiden elokuvien originaaliversioita. Finnkinon varastomaksujen korotusuhka saanee jatkossa myös muut isot firmat tallettamaan yhä enemmän materiaaliaan KAVA:n huostaan.

Toiseksi suurin tallettajamme FS Film oli 2008 suurin levitysfirma maahantuontiansa lukumäärällä. UIP:n levitysoikeuksien siirryttyä Finnkinolle ovat yhtiön kaikki vuoden aikana tallettamat kopiot olleet UIP:n toimeksiantoja (Universal, Paramount tai Dreamworks -tuotantoja). Yksittäisenä klassikotalletuksena Svenska Filminstitutet kartutti kokoelmiamme Sjöströmin **Ajomiehen** kopiolla.

Ulkomaisen filmiyksikön palveluilla on yhä enemmän kysyntää. Ulkomaiset filmikopiot olivat ahkerassa käytössä, kärjessä Orion 356:lla ja KAVA:n alueelliset esityssarjat 130 kopiolla. Kaiken kaikkiaan 486 kopiosta oli lyhytfilmejä 92 kappaletta.

Ulkomaiset FIAF-arkistot käyttivät kokoelmia 45 esityskopion edestä. Virallisiksi yhteistyökumppa-

neiksi laskettavista tahoista suurin oli Sodankylän Midnight Sun Film Festival. Yhteistyötahojen lisäksi yksikkö palveli maksullisena palvelutoimintana erikseen sovittuja kotimaisia elokuvafestivaaleja ja tapahtumia 132 esityskopiolla. KAVA:n ulkopuolisista tilaajista suurin oli TaiK/ELO.

Videokokoelmat

Videokokoelmat karttuivat vuoden varrella 66 talletuksella. Lukumäärässä oli mm. uuden kulttuurineistolain mukaisia elokuvan sisältäviä tallenteita eli entisiä vapaakappaleita 46 kappaletta.

Tallenteita vastaanotettiin 4 080 kappaletta lähinnä DVD-, HD DVD- ja Blu-ray -formaateissa. Poikkeuksellisen suuri määrä selittyi osittain sillä, että osa julkaisuista talletettiin kaikissa kolmessa muodossa. Ensimmäiset suomalaisten elokuvien Blu-Ray -julkaisut, elokuvat **Ganes** ja **Joulutarina**, saatiin KAVA:n kokoelmiin.

Elokuvan alkuperäisaineistoa ja esityskopioita vastaanotettiin noin 2 150 videota eri formaateissa. Tärkeitä talletuksia vastaanotettiin ESEK:stä (suomalaisia musiikkivideoita), Vistakuvalta ja Evia Helsingiltä. Videokokoelmat käsittävät noin 106 000 nimikettä.

Dokumentti- ja valokuvayksikkö

Yksikössä saatiin päätökseen Eino Mäkisen valokuvakokoelman luettelointi ja arkistointi.

Valokuvia ja diapositiiveja digitoitiin ja luettelointiin Tenho-tietokantaan 23 168 kappaletta, 15 457 kotimaista ja 7 711 ulkomaista. Koti- ja ulkomaisia paperivalokuvia vastaanotettiin 200 uutta arkistokappaletta. Materiaalia saapui yhteensä noin 500 elokuvasta.

Julisteita talletettiin 320 uutta arkistokappaletta, joista kotimaisia 110 ja ulkomaisia 210 kappaletta. Käsikirjoitusten uusia arkistokappaleita saatiin 590, joista kotimaisia 320 ja ulkomaisia 270 kappaletta.

Valokuvayksikössä jatkettiin kotimaisten valokuvamateriaalien arkistointityötä uusien talletusten osalta. Digitoituja kotimaisia valokuvia ja negatiiveja on tietokannassa 61 000 kappaletta.

Yksikössä digitoitiin systemaattisesti vuosien 1942–1949 kotimaisten näytelmäelokuvien kaikki still-kuvat ja osa pinnakkaiskoppioista.

Luettelointi

Ajantasaista luettelointia jatkettiin hankkimalla tietokantaan tiedot vuonna 2008 Suomessa ensi-iltaan tulleista pitkistä kotimaisista ja ulkomaisista elokuvista sekä luetteloiden kotimaisten lyhytelokuvien tietoja. Kotimaisten pitkien elokuvien takautuvaa luettelointia jatkettiin digitoituja ja Tenhoon saatettuja tietoja korjaamalla ja täydentämällä. Lyhytelokuvien tietoja täydennettiin leikekansiomateriaalien pohjalta.

Valtion elokuvatarkastamosta ladattiin vuotta 2008 koskevat tiedot Tenhon VET-tietovarastoon. Myös toinen vakiintunut sähköinen tiedonsiirto eli Kettupäivät-yhteistyö Suomen elokuvakontaktin kanssa jatkui. Sähköisen tiedonsiirron mahdollisuuksia ryhdyttiin kartoittamaan myös Tampereen elokuvajuhlien kanssa. Tenho-tietokannan tekninen uudistustyö aloitettiin syksyllä.

Elonet

Suosittu hakuportaali Elonet sai uusia ulottuvuuksia (mm. Sisältötiedot-välilehti) samalla kun sen hakutoimintoja tarkennettiin entisestään. Myös kuvatoimitusta jatkettiin, minkä ansiosta Elonet sisälsi vuoden lopulla 1 367 kuvaa 358 elokuvasta. Elonetissa oli vuoden aikana noin 1,4 miljoonaa käyntiä ja noin 7,5 miljoonaa sivulatausta.

Nuottakalan perkaus (Rymättylä, 1938)

Hylkeenpyynti (Kallankari, 1941)

Radio- ja tv-arkistointi

Radio- ja tv-arkisto (RTVA) aloitti toimintansa 1. tammikuuta 2008, jolloin laki kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä (L 1433/07) astui voimaan.

Vuosi 2008 oli uuden arkistokokonaisuuden perustoimintojen suunnittelun ja käynnistämisen aikaa. Vuoden ensimmäisen puolikkaan arkistoa luotsasi projektipäällikkö Lasse Vihonen apunaan Pasi Nyssönen.

Ensimmäisen toimintavuoden aikana arkistoon rekrytoitiin neljä henkilöä: tulosalueen päällikkö Mervi Leino-Niemelä, erikoissuunnittelija Juha Piukkula, arkistonhoitaja Tero Halvorsen ja luettelolijja Anne Martikainen.

Syksyllä 2008 tehtiin sopimus Digita Oy:n kanssa RTVA-kaappauspalvelusta eli radio- ja tv-ohjelmavirtojen tallentamisesta ja siihen liittyvistä teknisistä toimenpiteistä. Tavoitteena oli tallennuksen aloittaminen vuoden 2009 alusta lähtien.

Ohjelmatietojen hallintaa varten käynnistettiin yhteistyö W-Create Oy:n kanssa RTVA:n metadatatallennusjärjestelmän rakentamiseksi. Tietotekniikan keskus CSC jatkoi konsultaatiosopimuksen mukaisesti hankkeen teknisenä asiantuntijana.

Opetusministeriö hyväksyi vuoden lopussa RTVA:n historian ensimmäisen ohjelmistojen tallentamisen laajuutta ja tallettamiskäytäntöjä koskevan suunnitelman vuodelle 2009. Sen mukaan ohjelmavirrasta

tallennetaan kokonaan 10 seuratuinta tv-kanavaa, viisi seuratuinta radiokanavaa sekä puolen vuoden tallennuksena lisäksi 10 radiokanavaa. Kaikista muista suomalaisista kanavista otetaan talteen viikon ohjelma-aiheet.

Ohjelmatietojen keruu ja tallennus aloitettiin vuoden 2008 alusta alkaen, kohteena kaikki suomalaiset radio- ja tv-kanavat. Venetsia-ohjelmatietopalvelu on ollut tiedonkeruun keskeinen lähde, koska se kattaa valtaosan suurimmista radio- ja tv-kanavista. Myös Venetsian ulkopuolisia kanavia on lähestytty, jotta tiedot saataisiin automaattisesti talteen sekä vuoden 2009 alusta alkaen että takautuvasti vuodelta 2008.

Alkuperäisaineistojen tallettamista ja vastaanottamista varten alettiin valmistella talletusohjeita ja sopimus pohjia. Saapuvia aineistoja varten vuokrattiin Pasilan virastotalon kellarista varastotilaa. Vuoden aikana saapui joitakin vapaaehtoisia talleksia.

Vanhaa MTV:n aineistoa järjestettiin ja seulottiin, ja siihen kohdistui myös tutkijoiden mielenkiintoa.

Radio- ja televisioalan tutkijoille järjestettiin seminaari 16.5.2008 ja radio- ja televisio-ohjelmien tuottajille 2.12.2008.

Vastasten taitto (Karttula, 1937)

Elävän kuvan museo

Elävän kuvan museolla tehtyä työtä leimasivat toimitilojen (museorakennus osoitteessa Vanha talvitie 9 ja esinevarasto Pasilan virastokeskuksessa) vuoden kestäneet peruskunnostus- ja huoltotyöt.

Työskentely remontin keskellä hankaloitti perusrutiinien suoritusta. Haittatekijöistä johtuen Elävän kuvan museo oli suljettuna koko vuoden, eikä Pasilan virastokeskuksesta vuokrattua esinevarastoa voitu käyttää korvaavana työpisteenä suunnitellulla tavalla. Tästä huolimatta kokoelmien hoito ja dokumentointi edistyi, ja lahjoitusten vastaanotto jatkui keskeytyksittä.

Restaurointityön parasta antia oli konservaattoriopiskelija Liisa Oikarin lopputyönään toteuttama elokuvateatteri Kino-Palatsin suuren kattokruunun (vuodelta 1911) entisöinti.

Kaksi vuotta sitten käynnistynyt museaalinen yhteistyö eteni Avita ry:n jäsenistön kanssa. Sen tuoksena vastaanotettiin useita autokuormallisia mm. kokoelmista puuttuvia sähköisiä kuvantaltiointi- ja kuvankäsittelylaitteistoja. Lukuisista esinelahjoittajista mainittakoon Finnkinon ja turkulainen elokuvakiertueveteraani Pasi Raivonen.

Yhteistyötä mm. esinelainojen muodossa harjoitettiin Suomen teatterimuseon (Fantasmagoria-aineistoja) sekä Irish Museum of Modern Artin ja Istanbul Modernin (Katarina Lillqvistin nukkeanimaatioasetelmia) kanssa.

Teatterimuseossa 14.3. 2008–11.1.2009 avoinna olleeseen **Valovuosi – variaatioita valosta** -näytellyn lainattiin taikalyhtyjä ja taikalyhtykuvia.

Vuonna 2008 luettelointiin 41 talletusta, joista 32 oli kyseisen vuoden kuluessa saapuneita. Talletuksia saatiin sekä yksityishenkilöiltä että yrityksiltä, ja yhteensä vastaanotettiin noin 350 esinettä.

Tietokantaan luettelointiin 169 uutta museoesineitä, ja tietueista 139 varustettiin digikuvalla. Vuoden lopussa tietokannassa oli 6 717 esinettä, joista 2 740 esineeseen liittyi digikuva.

Audiovisuaalisen kulttuurin edistäminen ja viestintä

KAVA sai keväällä 2008 viimein oman tiedottajan. Syksyn organisaatiomuutoksessa tiedotus siirrettiin hallinnosta osaksi esitystoiminnan, tutkimus-, julkaisu- ja näyttelytoiminnan, kansainvälisen kulttuurivaihdon ja arkiston kirjaston toiminnan muodostamaa uutta audiovisuaalisen kulttuurin ja viestinnän tulosaluetta. Tulosalueen päällikkönä aloitti syksyllä viestintäpäällikkö Outi Heiskanen.

Kevään 2008 tiedotukselliset haasteet keskittyivät uuden laitoksen visuaalisen ilmeen suunnitteluun. Syksyllä työn painopiste siirtyi KAVA:n uusien kotisivujen suunnittelu- ja rakentamistyöhön sekä uuden organisaation esittelymateriaalien valmistamiseen ja PR-tehtävien hoitoon.

Elokuvateatteri Orionissa järjestettiin vuonna 2008 yhteensä 837 näytäntöä (mukana koululaisnäytökset ja kulttuurikurssit), 517 eri elokuvaesitystä (vuonna 2007: 802 näytäntöä, 475 eri elokuvaesitystä), joissa oli katsojia 39 100 (2007: 41 082) eli keskimäärin 47,3 katsojaa/näytäntö (2007: 51,2).

Valtakunnallisissa sarjoissa Joensuussa, Jyväskylässä, Kuopiossa, Lahdessa, Oulussa, Rovaniemellä, Tampereella, Turussa ja Vaasassa oli esityksiä 201 ja jäsenmäärä oli 2 393.

Orionin teemat

Kevät 2008: Ernst Lubitsch, Isabelle Huppert, Elokuvan historia, Roland af Hällström, Mika Waltari 100 v, Dokumentin ytimessä, Samurajaika, Lapsille, Tex Avery 100 v, Uuteen maahan, Forum Holocaust, Kiinalainen elokuva, Max Linder, Romania, New American Cinema Revisited.

Kesä 2008: Ranskalaisia toiveita, Roland af Hällström, Women on the Road, Bernardo Bertolucci, Anna Magnani 100 v, Venäläinen komedia, Coenveljekset, Kauhun kabinetti, Lapsille, Chaplin Mutual, Ingmar Bergman, 50 vuotta sitten: elokuva-vuosi 1958, Arkiston aarteita.

Syksy 2008: Michelangelo Antonioni, Vuoden 1968 ranskalaiset ensi-illat Suomessa, Avanto 2008: Guy Debord, Elokuvan historia, Ernst Lubitschin äänielokuvat, Saksa sodan jälkeen, Imaginary Japan, Roman Polanski 75 v, Tim Burton 50 v, Brittielokuvan historiaa, Uudet britit: Wicked, innit!, Bette Davis 100 v, Uusi Tanska: suhteita, Metka – 50 v elokuvakasvatusta, Ranskalaista lapsille, Lasten leffasunnuntai, Koululaisnäytökset, Nakke Nakuttaja, Elokuvan pienyrittäjäys, Tauno Palo 100 v, Valkoiset ruusut, Filmihullu 40 v, Suomalainen 1980-luku, Jussit 2008, Dokumentin ytimessä, Garrel–Straub–Huillet.

Lapsi ja karitsa (Petsamo, Suonikylä, 1938)

Harjoitelmia (1930-luku)

Vierailuja ja tapahtumia

Roland af Hällström -retrospektiivin avasi 16.1. **Arto af Hällström**, joka oli vieraana myös Roland af Hällström -erikoisnäytöksessä 29.4.

Forum Holocaust, yleisöseminaari antisemitismistä, järjestettiin vainojen uhrien muistopäivän viikolla 21.1. Jad vashem Suomen osasto r.y.:n kanssa, puheenjohtajana **Matti Myllykoski** ja puhujavieraina **Irene Jelin** ja **Michel Grünstein**.

Uuteen maahan -yleisöseminaari siirtolaisuudesta, pakolaisuudesta ja monikulttuurisuudesta järjestettiin 9.2. Tilaisuuden avasi Alankomaiden suur lähettiläs **R.J.H. Engels**. Alustajina toimivat tutkija **Alexis Spire** (Lillen yliopisto), dos. **Pasi Saukkonen** ja elokuvaohjaaja **Jean Bitar**.

HYY:n elokuvaryhmän Kiinalainen elokuva -luentotarjan vastaavana suunnittelijana oli **Harri Kilpi**, ja siinä vierailivat 8.2.–18.4. luennoitsijoina **Hannu Salmi**, **Johanna Rissanen**, prof. **Chris Berry** (Goldsmiths University of London), **Outi Hakola**, **Jenni Peisa**, **Lauri Lehtinen**, **Jouni Hokkanen** ja **Eija Niskanen**.

Ernst Lubitsch -sarjan asiantuntijavieras oli johtaja **Stefan Drössler** (Münchenin elokuvamuseo) 24.2. Max Linder, herrasmies -ohjelmassa oli pianistina **Joonas Raninen** 11. ja 21.3.

Mika Taanilan suunnitteleman New American Cinema -elokuvaviikon tiedotustilaisuudessa 18.3. vierailivat **J.O. Mallander**, **Sisko Ramsay** ja **Peter**

von Bagh. Michelangelo Antonioni -retrospektiivin avajaisissa 18.8. oli vieraana **Jörn Donner**.

Suomalainen 1980-luku -sarjan avausviikonloppuna 12.–14.9. Orionissa olivat juontajina **Markku Varjola**, **Eero Tammi** ja **Kaarle Stewen** ja esiintyvinä vieraina **Anssi Mänttari**, **Heikki Katajisto**, **Paa-vo Piskonen**, **Janne Kuusi**, **Jouni Tommola**, **Matti Kuortti**, **Hannu Waarala**, **Markku Toikka**, **Timo Eränkö**, **Pertti Sveholm**, **Claes Olsson**, **Ville Mäkelä**, **Timo Linnasalo**, **Helena Ylänen**, **Jarmo Lampe-la** ja **Pauli Pentti**. Suomalainen 1980-luku -sarjan muissa näytöksissä vierailivat **Kari Paljakka**, **Janne Kuusi** ja **Lauri Törhönen**.

Imaginary Japan -seminaarissa 19.9. Orionissa esiintyivät elokuvaohjaaja **Shinji Imaoka**, **Heli Rantavuo**, **Minna Torniainen-Eväsoja**, **Teppo Turkki**, **Annamari Konttinen**, **Anna Rantasila**, **Joni Selinheimo** ja **Katariina Alainen**.

Hannu Lemiselle ja Helena Karalle omistetussa Valkoiset ruusut -seminaarissa 26.9. esiintyivät **Kimmo Laine**, **Juha Seitajärvi**, **Kaarle Stewen**, **Sakari Toiviainen**, **Outi Hupaniittu**, **Jari Sedergren**, **Heini Hakosalo**, **Anneli Lehtisalo** ja **Minna Santakari**.

La Cinémathèque françaisesta vierailivat 6.–9.10. **Emilie Cauquy** (elokuvakokoelmien kulttuurivaihdosta vastaava), **Nathalie Bourgeois** (pedagogisen osaston johtaja) ja **Vincent Deville** (kouluttaja).

Metkan 50-vuotisjuhlaan liittyen Orionissa järjestettiin 19.10. lasten mehukestit ennen Heinähatun ja Vilttitossun näytöstä. Maailman animaatiopäivä 28.10. huomioitiin Suomalaisen animaation illalla

UNESCO:n audiovisuaalisen perinnön päivä 27.10. huomioitiin järjestämällä Edwin S. Porter -elokuvanäytös, jonka juonsi **Juha Kindberg**.

Japanilainen elokuvaohjaaja **Satoshi Kon** vieraili Orionissa 8.11.

Guy Debord -viikonlopun seminaarivieraina 15.11. olivat **Kari Yli-Annala** (koollekutsuja), **Pekka Luhta** (juontaja), **Lauri Luhta** (metakomentaattori), **Tommi Uschanov**, **Helena Sederholm**, **Jussi Vähämäki** ja **Tiina Purhonen**.

Martti-Tapio Kuuskosken suunnitteleman ja juontaman Elokuvan pienyrittäjyys -viikonlopun seminaarivieraita olivat 22.11. **Anssi Mänttari**, **Rostislav Aalto**, **Sonja Lindén** ja **Aku Alanen**.

Kulttuurivaihto

Vuosi 2008 oli kulttuurivaihdossa poikkeuksellisen vilkas. KAVA järjesti useissa Euroopan maissa sekä Yhdysvalloissa merkittäviä elokuvasarjoja ja toimitti niiden valmisteluja varten video- ja dvd-kopioita sekä mm. valokuva-, esite-, ja julistemat materiaalia. Tietopalvelu oli myös runsasta.

Vanhempi suomalainen elokuva herättää jatkuvasti kiinnostusta ulkomaisissa elokuva-arkistoissa ja erikoisfestivaaleilla. Uusien tekstitettyjen kulttuurivaihtokopioiden hankinta olisi ensiarvoisen tärkeää useaan kertaan maailmalla kiertäneiden vedellessä jo viimeisiään. Kulttuurivaihtokopioita nähtiin vuoden 2008 aikana mm. seuraavien maiden eri festivaaleilla, elokuva-arkistoissa ja kulttuuri-instituuteissa: Espanja, Italia, Kreikka, Kroatia, Ranska, Ruotsi, Saksa, Yhdysvallat, Venäjä.

Erytismaininnan ansaitsee Teuvo Tulion tuotanto, jonka esittely sai Ranskassa ja USA:ssa lähes tulkoon euforisen vastaanoton.

Merkittävin yksittäinen esittäjämaa on jatkuvasti Ranska, jonka elokuvafestivaalit, -arkistot ja etenkin Suomen Ranskan-instituutti toimivat vuodesta toiseen hyvin aktiivisesti. Italian ja Saksan arkistot, festivaalit ja museot ovat myös uskollisia asiakkaita.

Vuoden 2008 päätapahtumia: Yhdysvalloissa oli helmikuussa Seattlen NW Forumissa yhdeksän suomalaisen elokuvan Suomalainen uusi aalto -sarja, vuoden päätteeksi Yhdysvalloissa alkoi neljän Teuvo Tulio -elokuvan kiertue neljässä FIAF-arkistossa (New York, Berkeley, Washington). New Yorkin Scandinavian House esitti lisäksi kuusi suomalaista klassikkoa itsenäisyyspäivän tienoilla.

Lehdistö (1920/1930-luku)

Julkaisut

Yksitoista KAVA:n kopiota kiersi koko kevätkauden Italian FIAF-arkistosta toiseen (Bologna, Torino, Milano, Rooma). Suomen Saksan-instituutissa Berliinissä oli huhtikuussa kahdeksan elokuvan Helsinki-sarja.

Kroatiassa puolestaan oli huhtikuussa Mika Kaurismäki -retrospektiivi, jonka esittelijänä oli Boris Vidovic.

Ranskassa KAVAn suurin panostus oli osallistuminen kuuteen eri elokuvatapahtumaan valtioiden välisen 100% Finlande -sesongin aikana. Näistä mainittakoon Cinémathèque française menestyksekkäs Teuvo Tulio -retrospektiivi, Suomen Ranskan-instituutin sarja sekä La Rochellen kansainvälisten elokuvajuhlien kiitosta niittänyt Suomen elokuva-arkiston aarteita -sarja, jonka Satu Laaksonen kävi esittelemässä. Espanjassa Barcelonan FIAF-arkistossa oli syyskuussa yhdentoista suomalaisklassikon ohjelma.

Antti Alanen toimi FIAF:in esityskomission (Commission for Programming and Access to Collections) puheenjohtajana.

Mikko Kuutti toimi FIAF:in teknisen komission varapuheenjohtajana.

Kansallisen audiovisuaalisen arkiston ensimmäisen toimintavuoden julkaisuja olivat suuren menestyksen saanut DVD-julkaisu **Valkokankaan Mannerheim**. Uutisfilmejä vuosilta 1918–1955 sekä **Jatkosodan katsaukset I – Hyökkäävät kamerat**. Mannerheim-DVD myi ensimmäisen viikon aikana kultalevyn verran ja loppuvuodesta julkaistun neljän levyn Jatkosota-DVD:n odotetaan myös saavuttavan kultalevyn rajan.

Erikoistutkija Lauri Tykkyläinen jatkoi videoteknikko Jarmo Nymanin kanssa Suomen Kulttuurirahaston kanssa yhteistyönä valmistuvaa **Isien työt** -sarjaa III osalla.

Kimmo Laineen ja Juha Seitajärven toimittama sekä Kai Vasen kuvatoimittama esseekokoelma **Valkoiset ruusut. Hannu Lemisen ja Helena Karan elämä ja elokuvat** ilmestyi syyskuussa.

Yhteistyöstä SKS:n kanssa oli kysymys myös elokuvaaja ja valokuvaaja Eino Mäkisen (1908–1987) elämäntyöstä kertovassa kuvateoksessa **Maan valo ja muisti** (toim. Kai Vase). Taustasseistä vastasivat erikoistutkija Lauri Tykkyläinen ja filosofian tohtori Johanna Frigård.

Tauno Palon satavuotissyntymäjuhlaa muistettiin tähdelle omistetulla **elokuvajulistekalenterilla**.

Lääkärintarkastus (Inkeri, Hatsinan leiri, 1943)

Näyttelyt

Orionissa järjestettiin 18.3.-19.4. julistenäyttely **Samurai aika** samannimiseen elokuvasarjaan liittyen. Esillä oli harvinaisia alkuperäisjulisteita japanilaisista samurai- ja yakuza-elokuvista kuopiolaisen **Timo Raidan** kokoelmista.

Lokakuussa Victor Barsokevitch-valokuvakeskuksessa Kuopiossa järjestettiin **Maan valo ja muisti – Eino Mäkinen 100 v** -valokuvanäyttely, johon liittyi samanniminen kuvateos.

Yhteistyössä Helsingin kaupungin taidemuseon kanssa valmistettu **Tähtitaivas – Filmitähtiä suomalaisen elokuvan kultakaudelta** -näyttely oli esillä Jyväskylän kaupunginkirjastossa 12.2.–1.3.

Kirjasto

KAVA:n kirjaston kokoelmat käsittivät vuoden 2008 lopulla 28 400 teosta ja 940 aikakauslehtinimekettä. Lukumäärä käsittää eri maiden filmografioita, elokuvan hakuteoksia ja tietokantoja, audiovisuaalista kulttuuria eri näkökulmista lähestyviä tutkimuksia sekä monipuolista elokuvakirjallisuutta vuosien varrelta.

Lainauspalvelun lisäksi kirjasto tarjoaa puhelinpalvelua, tieto- ja kaukopalvelua sekä tiedon hankinnan ohjausta kuten henkilökohtaista opastusta ja kirjaston esittelyjä. Tietopalveluun on vaikuttanut Elonetin avaaminen ja osallistuminen Kysy kirjastonhoitajalta -palveluun.

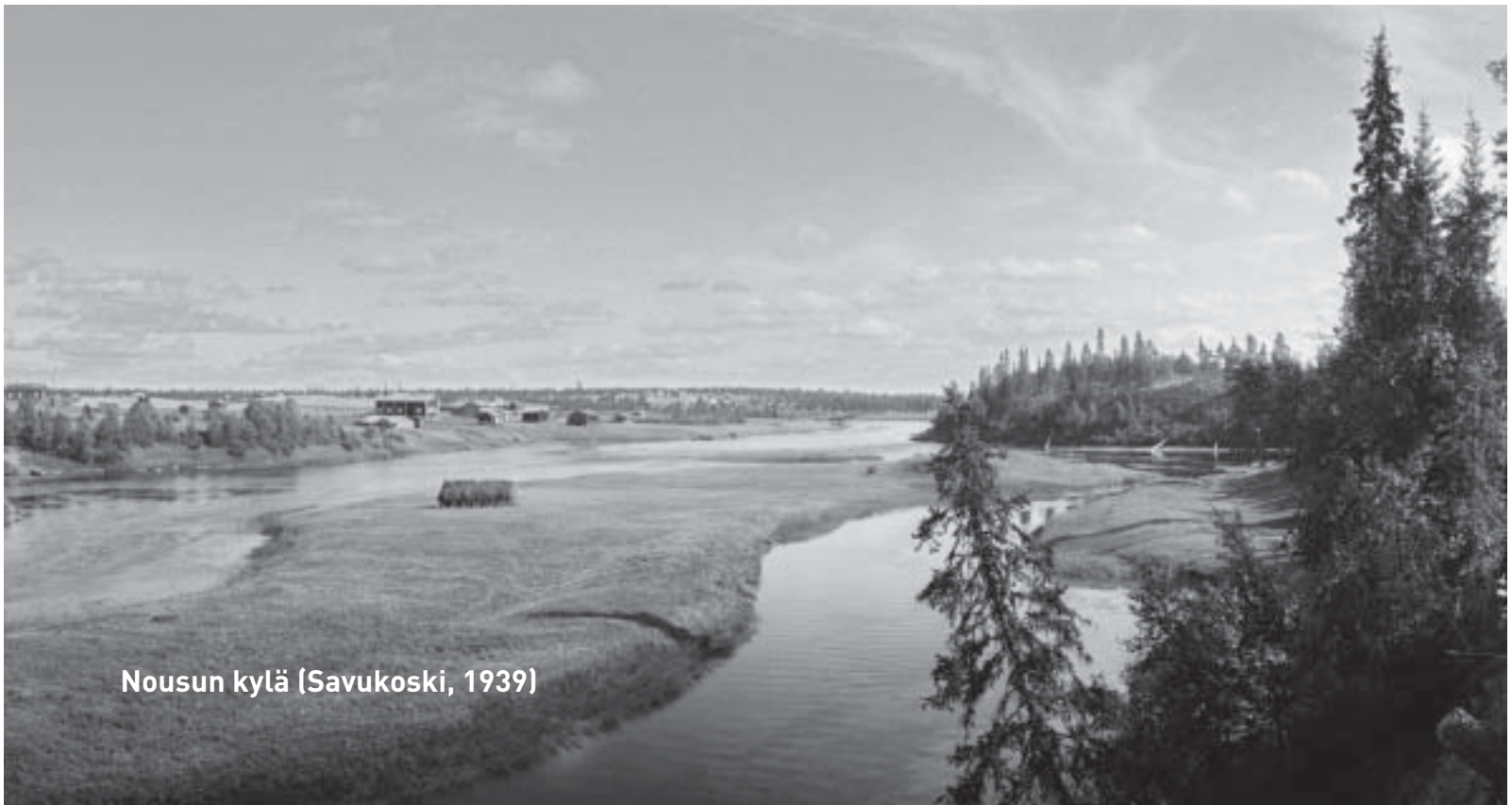
Asiakaskäyntejä oli noin 6 250, tietopalvelutapah- tumia noin 8 800 ja lainoja 22 650 kpl.

Kirjaston leikearkisto käsittää arviolta 43 450 kansiota. Elokuvakansioita on 30 050 elokuvasta kaikkiaan 30 345 kappaletta ja henkilökansioita 11 135 henkilöstä yhteensä 11 455 kappaletta. Aiheenmukaisia leikekansioita on 877 aiheesta 1 650 kappaletta.

Kustannusten jakautuminen tulosalueittain vuonna 2008

Tulosalue	2006	2007	2008
Elokuva-arkistointi	2 389 751	2 600 974	2 107 672
Audiovisuaalisen kulttuurin edistäminen ja viestintä	1 100 364	999 089	1 235 809
Elävän kuvan museo	230 264	348 454	331 633
Radio ja tv-arkistointi	141 268	220 745	682 903
Arkistopalvelut	41 373	201 038	74 396
Yhteensä	3 903 020	4 370 300	4 432 413

Hallinnon kustannukset 701 306 euroa on jaettu tulosalueille.

Nousun kylä (Savukoski, 1939)

Johtokunta kaudella 2008-2011

Ylijohtaja Håkan Mattlin (opetusministeriö), johtaja Matti Lukkarila (KAVA), professori Henry Bacon (Helsingin yliopisto), elokuvatuottaja Nina Koljonen (Suomen elokuvatuottajien keskusliitto), toimitusjohtaja Maija Kuusi (Suomen filmikamari), arkistoneuvos Markku Nenonen (Kansallisarkisto), ohjelmajohtaja Pirjo Airaksinen (Suomen Televisioiden liitto ry), toimitusjohtaja, tuottaja Tertta Saarikko (Suomen AV-alan tuottajat ry), EU- ja mediakehityksen päällikkö Martti Soramäki (YLE), arkistonhoitaja Olavi Similä (henkilökunnan edustaja).

Johtokunnan puheenjohtajaksi opetusministeriö määräsi Håkan Mattlinin ja varapuheenjohtajaksi Martti Soramäen.

Arkistopalvelut

Arkistopalvelut jakautuvat KAVA:n eri yksiköiden välille. Maksutonta palvelua ovat vähäisiä kustannuksia aiheuttavat tallettajapalvelut sekä kansainväliseen kulttuurivaihtoon liittyvät palvelut.

Maksullista palvelutoimintaa säätelevät valtion maksuperustelaki vuodelta 1992 sekä opetusministeriön vuonna 2005 maksullisista suoritteista antama asetus.

Filmi- ja videopalvelut vuonna 2008

Tutkijakatselut ja erilaiset aineistoselvitykset tehtiin suurelta osin videosiirtoyksikön tekemien tutkijavideoiden pohjalta, mutta vuoden aikana oli myös perinteisiä filmipohjaisia asiakaskatseluja.

Asiakaskatselujen määrä ei juuri poikennut aiemmista vuosista. Talouden heikentyneet näkymät vähensivät hieman loppuvuodesta yritysdokumentteihin liittyviä asiakaskäyntejä.

Asiakaskunta koostui etupäässä museoista ja erilaisista tuotantotaloista. Opiskelijoita ja tutkijoita sen sijaan oli melko vähän. Syynä tähän lienee ainakin osittain vanhojen elokuvien aiempaa parempi saatavuus DVD- tai Blu-Ray -levyinä.

Suurimpia asiakkaita olivat yritysdokumentteja tehnyt Franck Media, Ilmavoimat, Merentutkimuslaitos, Tykkimiehet ry sekä Illume Oy. Yhteistyötä Yleisradion eri toimitusten ja TV-arkiston kanssa jatkettiin.

Lypsy karjalaitumella (Pielavesi, 1937)

Työympäristö

Filmiyksikköä työllisti myös Eestin arkiston kanssa tehty selvitys Lennart Meren suomalaisista filmimateriaaleista. Eniten käytetty kokoelman osa oli edellisvuosien tapaan Puolustusvoimien sotajan filmimateriaali.

Kotimaisia pitkien elokuvien kopioita lainattiin vuonna 2008 arkiston omiin esityksiin, kotimaisille ja ulkomaisille elokuvafestivaaleille sekä erilaisiin pienempiin elokuvatapahtumiin. Elokuvien alkuperäismateriaaleja lainattiin edellisvuosien tapaan lähinnä DVD-julkaisuja varten. Kulttuuri-vaihtoa varten valmistettiin ulkomaisia festivaaleja ja tapahtumia varten kymmeniä katselukappaleita kotimaisista elokuvista.

Keväällä 2008 suoritettiin työympäristökartoitus, joka oli yksi vuoden tulostavoitteista, yhdessä Workspace Oy:n kanssa.

Toukokuun lopussa Merikorttelin kiinteistöyhtiö irtisanoi yllättäen Pursimiehenkadun pitkäaikaisen vuokrasopimuksen. Syyksi vuokranantaja ilmoitti kiinteistön kehittämistoimenpiteet.

Kesän kynnyksellä käynnistettiin pikaisesti uusi en toimitilojen etsintä konsultin, ISS Proko Oy:n toimesta. Haun tuloksena uusi toimitila löytyi Sörnäisten rantatieltä.

Syksyllä suunniteltiin uusia tiloja Kavan tarpeiden mukaan yhdessä Workspace Oy:n ja IVG Polar OY:n kanssa. Aiesopimus toimitilojen vuokraamisesta allekirjoitettiin joulukuussa. Sopimuksen mukaan tilojen tulisi olla muuttovalmiina vuoden 2009 elokuun alussa.

Kokoelmien tunnuslukuja vuoden 2008 lopussa

yksikkö	kpl	elokuvien lkm
Kotimainen filmikokoelma		
talletukset 2008	68	
- pitkät elokuvat, originaalit		21
- lyhyet elokuvat, originaalit		152
- pitkät elokuvat, esityskopiot	148	103
- lyhyet elokuvat, esityskopiot	556	
pitkät esityskopiot	5438	1 079
lyhyet esityskopiot	32 701	15 690
Ulkomainen filmikokoelma		
talletukset 2008	42	
- pitkät esityskopiot	415	
- lyhyet esityskopiot ja trailerit	80	
pitkät esityskopiot	14 843	9 334
lyhyet esityskopiot	13 914	9 586
Videokokoelma		
eri formaateissa (VHS, DVD, Blu-ray, muut digitaaliset tallenteet) yhteensä	106 000	
Dokumentti- ja valokuvakokoelma		
kotimaisten valokuvien orig. negatiivit	343 373	
kotimaisia digitoituja valokuvia	61 000	
Museokokoelma		
talletukset 2008	41	
esineitä kokoelmassa	12 700	

Det ettåriga Nationella audiovisuella arkivet

År 2008 var epokgörande i arkivets hela 50-åriga historia. I och med den nya lagstiftningen (Lagen om deponering och förvaring av kulturmaterial, Lagen om Nationella audiovisuella arkivet) förändrades och breddades arbetsfältet för vår organisation: Det tidigare filmarkivet utvidgades till Nationella audiovisuella arkivet (KAVA).

Den omdöpta inrättningen sades upp från sin nuvarande lokal efter 20 verksamhetsår. Förändringarna lamslog ändå inte KAVA:s verksamhet, tvärtom blev 2008 kanske det mest framgångsrika året i arkivets historia när det kommer till utställningar och publikationer.

Trots de massiva omställningarna har arkivets grunduppgifter inte blivit bortglömda. Arkivering och visning av filmer utgör fortfarande kärnan i verkets verksamhet och expertis. Dessa har utökats med resultatområdet för radio- och tv-arkivering som grundades vid årsskiftet.

Statens beslut om bevaring av elektroniska medier är ett viktigt steg på vägen till helhetsinriktad långtidslagring av inhemsk audiovisuell kultur. Det är KAVA:s uppgift att bevara film-, radio- och tv-material för såväl dagens som morgondagens forskare.

Arbetet med radio- och tv-arkivering inleddes tack vare lagstiftning och utökade anslag och personalresurser. Det statsägda IT-centret för vetenskap, **Tieteen tietotekniikan keskus (CSC)**,

har varit KAVA:s samarbetspart i att omsorgsfullt planera och skapa arkiveringssystemet. Viktiga underleverantörer i jätteprojektet är **Digita Ab** (lagring och buffertminne) och **W-Create Oy** (metadatasystem).

Vid sidan av de tekniska lösningarna färdigställdes också radio- och tv-arkiveringens första lagstadgade deponeringsplan, som senare fastställdes av undervisningsministeriet. Under året gjordes även radio- och tv-arkivets första personalrekryteringar.

Arkivet fortsatte dvd-utgivningen av filmer som det innehar rättigheter till och gav på så sätt den stora allmänheten tillgång till dem. Succén **Valkokankaan Mannerheim: Uutisfilmejä vuosilta 1918–55** (Mannerheim på vita duken: Nyhetsfilmer från 1918–55) fick sällskap av **Jatkosodan katsaukset I – Hyökkäivät kamerat** på fyra dvd-skivor.

KAVA sammanställde en brett upplagd utställning med Eino Mäkinens fotografisamling (**Eino Mäkinen 100 år**) i Victor Barsokevitsch fotograficentrum i Kuopio och utgav tillsammans med Finska litteratursällskapet boken **Maan valo ja muisti** (red. Kai Vase). Finska kulturfonden bidrog med ett betydande stipendium till utställningen. Verket **Valkoiset ruusut** (red. Kimmo Laine och Juha Seitajärvi), som behandlar Hannu Leminsens och Helena Karas filmer, utom också i Finska litteratursällskapets publikationsserie.

Leipiä nousemassa (Varpaisjärvi, 1938)

One-Year-Old National Audiovisual Archive

Lokalfrågan blev akut då Båtsmansgatans fastighet bytte ägare. Ett projekt för planering av arbetsmiljön startades redan i början av vintern med stöd av **Workspace Oy**. Under sommaren satte en omfattande sökning efter en ny lokal igång. Efter ISS Proko Oy:s anbudsförfarande och visningar stannade arkivet för IVG Polar Oy:s fastighet vid Sörnäs strandväg 25.

Det intensiva, hektiska och spännande året 2008 var en enda stor utmaning för en "ny-gammal" organisation i startgropparna. Jag vill rikta ett hjärtligt tack för det gångna verksamhetsåret till alla samarbetsparter, kunder och arkivets egen personal!

Matti Lukkarila
Direktör

2008 was a groundbreaking year in the altogether 50-year history of the Archive. New legislation (Act on preserving and archiving cultural material; National Audiovisual Archive Act) was introduced that changed and diversified the functions of our organisation: the former Finnish Film Archive expanded to become the National Audiovisual Archive (NAVA).

Renamed, the institution lost its rental agreement for the current premises, its home for 20 years. The repositioning nevertheless did not paralyse the NAVA, and 2008 was possibly the most successful year in the Archive's history in terms of expositions and publications.

The Archive has not lost sight of its fundamental function amid these dramatic changes. Archiving and screening films continue to be what the institution knows best and where its core focus lies, and a new unit focusing on radio and television archives was established at the turn of the year to complement this activity. The Finnish government's decision to preserve electric media material is an important leap towards the long-term preservation of the Finnish audiovisual culture as a whole.

NAVA's role is to conserve film, radio and television content for the researchers of today and tomorrow alike. With the new legislation introduced, funding added and personnel resources increased, NAVA

started to build radio and television archives. Its partner during the stage of careful planning and execution of the archiving system has been the state-owned **CSC – IT Center for Science**. The key subcontractors of this project are **Digita Oy** (capturing and buffer memory) and **W-Create Oy** (metadata system).

In addition to the technical solutions, the first legally required archiving plan for radio and tv was created and later ratified by the ministry. Also, the first recruitments for radio and television archiving were made during the year.

The archive continued to make films for which it has rights available to the general public in new DVD publications. The documentary success **Valkokankaan Mannerheim: Uutisfilmejä vuosilta 1918–55** (The Finnish Marshall Mannerheim On the Screen: News Reels from 1918 to 1955) was coupled by **Jatkosodan katsaukset I – Hyökkäävät kamerat**, a four-disk compilation of news reels from the Finnish Continuation War.

NAVA also compiled an extensive exposition on the photo collections of anthropologist Eino Mäkinen (**Eino Mäkinen 100 years**) for the Victor Barsokevitsch Photographic Centre and published with the Finnish Literature Society SKS a book on his works, **Maan valo ja muisti** (Earth's Light and Remembrance, ed. by Kai Vase). The Finnish Cultural Foundation supported the exposition with a

significant grant. **Valkoiset ruusut** (White Roses, ed. by Kimmo Laine and Juha Seitajärvi), a book on the movies of Hannu Leminen and Helena Kara, was also published in the SKS's publication series.

The issue on premises became acute when the owner of the Pursimiehenkatu property changed. Plans for the working environment had already been sketched with Workspace Oy early in the winter, and an extensive search for new premises began during the summer. Eventually, the new premises were found at Sörnäisten rantatie 25.

The intense and exciting year 2008 was one big challenge for the metamorphosed organisation launching its operations. I wish to express my deepest gratitude for the past year of operations to all of our partners, customers and employees!

Matti Lukkarila
Director

KANSALLINEN AUDIOVISUAALINEN ARKISTO
NATIONELLA AUDIOVISUELLA ARKIVET
NATIONAL AUDIOVISUAL ARCHIVE